

**Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat „MALUCH plus”
realizowany w 2017 roku**

UMOWA DOTACJI Nr .../P/IV/2017

zawarta w dniu.....2017r. w Kielcach w sprawie dofinansowania Zadania polegającego na **utworzeniu w 2017r. nowych miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz zapewnieniu ich funkcjonowania** w zakresie określonym w Resortowym programie rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – **konkurs „MALUCH plus” 2017** realizowanym w roku 2017, zwanym dalej „Programem” i w ogłoszeniu konkursowym „OTWARTY KONKURS OFERT NA FINANSOWE WSPIERANIE ZADAŃ Z ZAKRESU ROZWOJU INSTYTUCJI OPIEKI NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3 MALUCH plus” 2017, zwanym dalej „Ogłoszeniem”,

pomiędzy:

1. Wojewodą Świętokrzyskim Agatą Wojtyszek

a

2.
prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą
.....
zwaną dalej „Beneficjentem”, reprezentowaną przez:
..... –
..... –

§1 – Przedmiot umowy

Na podstawie art. 62 ustawy z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157), zwanej dalej „ustawą” Wojewoda przekazuje Beneficjentowi środki finansowe w formie dotacji celowej na zadanie własne w wysokości: **zł** (słownie złotych: 00/100), w tym:

- **§ 6230** - Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych pozostałym jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych w wysokości.....**zł** (słownie:..... złotych) z przeznaczeniem na realizację zadania z zakresu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz

- **§ 2830** - Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych w wysokości.....**zł** (słownie:..... złotych) z przeznaczeniem na realizację zadania z zakresu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 dla:

- (nazwa instytucji);
- (nazwa instytucji);

zwanego dalej „Zadaniem”, którego szczegółowy opis zawarty jest w Ofercie konkursowej „Maluch plus” 2017 (moduł 4), na podstawie której Beneficjent otrzymał dotację oraz w aktualnej Kalkulacji kosztów Zadania.

§ 2 – Obowiązki Beneficjenta

1. Do obowiązków Beneficjenta należą czynności związane z realizacją Zadania, zgodnie z warunkami niniejszej umowy i jej załącznikami oraz Programem „Maluch plus” 2017, a w szczególności:
 - 1) utworzenie rachunku bankowego, na który przekazane będą środki dotacji, z wyłącznym przeznaczeniem dla środków z Programu „MALUCH plus” 2017,
 - 2) prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej środków finansowych przekazanych na realizację Zadania,
 - 3) opracowanie Kalkulacji kosztów realizowanego Zadania, określającego zakres prac, uwzględniającego zarówno środki dotacji jak i środki własne. Powyższa kalkulacja powinna uwzględnić konieczność wykorzystania środków pochodzących z dotacji do końca roku budżetowego, w którym przyznano dotację,
 - 4) realizację Zadania zgodnie z Kalkulacją kosztów stanowiącą Załącznik nr 2 do Umowy dotacji,
 - 5) poinformowanie Wojewody Świętokrzyskiego o zmianach dokonanych w kalkulacji kosztów polegających na przeniesieniu między poszczególnymi pozycjami kwot nieprzekraczających 10% pierwotnej wartości zmienianych pozycji. W przypadku, gdy ww. zmiany przekroczą 10% pomiędzy poszczególnymi pozycjami wymagane jest sporządzenie aneksu lub aktualizacji Kalkulacji kosztów za zgodą Wojewody. Przesunięcia wydatków nie mogą spowodować zwiększenia udziału dotacji powyżej 80% wartości kwalifikowanej Zadania,
 - 6) w przypadku wydatkowania środków pochodzących z dotacji na inwestycje i zakupy inwestycyjne, Beneficjent zobowiązuje się stosować postanowienia *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz. U. Nr 238, poz. 1579)*, w zakresie nie ujętym w Umowie i Programie inwestycyjnym,
 - 7) przedłożenie Wojewodzie rozliczenia inwestycji zrealizowanej w ramach Zadania wg określonego wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz. U. Nr 238, poz. 1579), w terminie 60 dni od dnia dokonania odbioru końcowego inwestycji,
 - 8) przygotowanie Zadania do realizacji, w tym przygotowanie dokumentacji i zapewnienie pełnego nadzoru inwestycyjnego,
 - 9) uruchomienie instytucji opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat, określonej w §1 ust.1, w terminie do dnia 2017 r. Za termin uruchomienia uznaje się gotowość do przyjęcia dzieci, po wpisaniu placówki do odpowiedniego rejestru,
 - 10) obniżenie miesięcznych opłat rodziców za dziecko uczęszczające do instytucji opieki nad dziećmi za okres otrzymywania dotacji na funkcjonowanie o kwotę równą otrzymanej kwocie dotacji na jedno miejsce opieki,
 - 11) przedłożenie dowodów potwierdzających zwrot opłat rodzicom lub obniżenie kwoty czesnego, wraz z *Rozliczeniem zaliczki* za dany okres rozliczeniowy (Załącznik nr 4), a w przypadku ostatniej transzy przekazanej dotacji nie później niż do 15 stycznia 2018 roku.
 - 12) składanie wniosku o płatność wraz z dołączonymi kopiami dowodów księgowych potwierdzających poniesienie wydatków nie rzadziej niż raz na 3 miesiące biorąc pod uwagę datę zawarcia umowy lub złożenia ostatniego zatwierdzonego wniosku o płatność. Datą złożenia wniosku jest data wpływu do Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach.
 - 13) złożenie do Wojewody Świętokrzyskiego wniosku końcowego o wypłatę dotacji wraz z odpowiednimi dokumentami finansowymi w terminie do dnia 01.12.2017 r. Wniosek końcowy o wypłatę dotacji może zawierać wykaz wydatków poniesionych, jak i wykaz wydatków planowanych do poniesienia do dnia 31.12.2017 r., według Załącznika nr 4 – Rozliczenie zaliczki,
 - 14) rozliczenie części dotacji przekazanej na podstawie wykazu wydatków planowanych do poniesienia nastąpi do dnia 15 stycznia 2018 r. na podstawie przedłożonych przez beneficjenta dokumentów finansowych potwierdzających poniesienie wydatków,

- 15) umieszczenie informacji o korzystaniu z dofinansowania z Programu „Maluch plus” 2017 na terenie dofinansowywanej instytucji w widocznym miejscu dla osób korzystających z usług placówki według wzoru stanowiącego załącznik nr 10 do Programu,
 - 16) utrzymanie działalności instytucji i miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, powstałych w wyniku realizacji Umowy do dnia 31 grudnia 2022 r. (okres trwałości projektu).
 - a) Zapewnienie funkcjonowania miejsc opieki oznacza, że przynajmniej 75% miejsc wskazanych w umowie jest wykorzystywanych („obsadzonych”), przez ww. okres czasu. W przypadku, gdy dofinansowana liczba miejsc w instytucji opieki nie pozostanie utrzymana w okresie trwałości na poziomie co najmniej 75%, beneficjent zobowiązany jest do zwrotu wykorzystanych środków finansowych, w proporcjonalnej wysokości do liczby niewykorzystanych („nieobsadzonych”) miejsc za każdy miesiąc niewykorzystania („nieobsadzenia”) miejsc na poziomie 75% w stosunku do liczby miejsc wskazanych w umowie,
 - b) Przez utrzymanie działalności instytucji należy rozumieć, że Beneficjent zobowiązuje się do zapewnienia po 2017 r. funkcjonowania (dostępności) miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w instytucji, powstałych w wyniku realizacji Umowy, do dnia 31.12.2022 r. W przypadku, gdy zaprzestanie działalności instytucji (ograniczenie dostępności, np. poprzez likwidację miejsc opieki) nastąpi przed dniem 31.12.2022 r. kwota dotacji, o której mowa w § 1, w wysokości 1/12 za każdy miesiąc niedochowania okresu funkcjonowania, zostanie uznana za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlegać będzie zwrotowi na zasadach przewidzianych dla dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.
 - 17) przechowywanie dokumentacji związanej z realizacją zadania przez okres równy minimalnemu okresowi funkcjonowania miejsc.
2. Wyposażenie instytucji opieki zakupione przy udziale środków z Programu nie może być zbyte co najmniej do końca minimalnego okresu trwałości projektu (31.12.2022 r.). Wojewoda nie dopuszcza możliwości zakupu wyposażenia używanego, dla którego sprzedawca m.in. nie udziela gwarancji na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.
 3. Beneficjent zobowiązany jest do wniesienia w ciągu 15 dni roboczych od daty podpisania umowy dotacji, zabezpieczenia należytego wykonania umowy w postaci weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową i poręczeniem wekslowym jako zabezpieczenia roszczenia budżetu państwa z tytułu niewykonania (niepełnego wykonania) zadania. Brak przedłożenia ww. dokumentu stanowi podstawę do rozwiązania Umowy. Zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie umowy następuje po dokonaniu rozliczenia dotacji i zwrocie ewentualnych należności wraz z odsetkami.
 4. Beneficjent zobowiązany jest do złożenia do Wojewody Świętokrzyskiego *Sprawozdania z realizacji Zadania* na formularzu stanowiącym Załącznik nr 5 do Umowy w terminie do dnia 31.01.2018 r. Brak uwag do sprawozdania stanowi o jego zaakceptowaniu przez Wojewodę Świętokrzyskiego.
 5. Beneficjent zobowiązany jest do złożenia rocznego *Sprawozdania z trwałości projektu dotyczącego utworzenia oraz zapewnienia funkcjonowania nowych miejsc opieki* na formularzu stanowiącym Załącznik nr 6 do Umowy, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku objętego trwałością projektu (ostatnie sprawozdanie do 31.01.2023r.).
 6. Beneficjent zobowiązany jest do wydatkowania środków dotacji zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy. Ze środków dotacji mogą być finansowane jedynie koszty kwalifikowane w rozumieniu Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH plus” 2017.
 7. Beneficjent jest zobowiązany do wydatkowania środków uzyskanych w ramach dotacji w sposób przejrzysty, celowy, racjonalny i oszczędny. Wojewoda może wezwać beneficjenta do przedłożenia dodatkowych dokumentów potwierdzających poniesione wydatki (np. kopie umów), których niedostarczenie skutkuje wyłączeniem takiego wydatku z dofinansowania ze środków Programu. Decyzję o kwalifikowalności wydatków podejmuje Wojewoda.
 8. Dotacja służy pokryciu rzeczywistych wydatków ponoszonych przez Beneficjenta i jej uzyskanie nie może być powodem nieuzasadnionego zwiększania stałych kosztów funkcjonowania miejsc opieki w okresie realizacji projektu.

§3 – Okres realizacji zadania

1. Termin zrealizowania Zadania od dnia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.
2. Beneficjent jest zobowiązany do zrealizowania pełnego zakresu rzeczowego Zadania zgodnie z Umową oraz Ofertą stanowiącą Załącznik nr 1 do Umowy
3. Zakres rzeczowy jest określony w szczególności w *Kalkulacji kosztów* Zadania, będącej załącznikiem do Umowy.
4. Wojewoda Świętokrzyski może wezwać Beneficjenta do aktualizacji *Kalkulacji kosztów*.

§4 – Finansowanie zadania

1. Całkowity koszt realizacji Zadania wynosi brutto zł, (słownie złotych: 00/100).
2. Za podstawę wyliczenia wysokości dofinansowania przyjęto koszt kwalifikowany Zadania, który został określony na kwotę zł, (słownie złotych: 00/100).
3. Wojewoda Świętokrzyski przekaze na realizację Zadania, dotację w wysokości zł (słownie złotych: 00/100). Dotacja nie przekracza 80% kosztów kwalifikowanych Zadania. Termin wykorzystania dotacji ustala się (data zapłaty faktury lub innego dokumentu księgowego), **nie później niż do dnia 31 grudnia 2017 r.**
4. Środki własne Beneficjenta na realizację Zadania, wynoszą zł (słownie złotych: 00/100). Środki własne stanowią co najmniej 20% kosztów kwalifikowanych Zadania.
5. Szczegółowe zasady oraz terminy przekazywania dotacji określa § 5 Umowy.
6. Wzrost wartości Zadania ponad wartość określoną w ust.1 nie może być przedmiotem jakichkolwiek roszczeń Beneficjenta w stosunku do Wojewody Świętokrzyskiego.
7. Zobowiązanie Wojewody Świętokrzyskiego, o którym mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, dotyczy wyłącznie należności głównej bez odsetek i innych opłat.
8. Przekazana w ramach niniejszej Umowy dotacja przeznaczona może być wyłącznie na sfinansowanie kosztów związanych z realizacją Zadania, o którym mowa w § 1 Umowy.
9. W przypadku zmiany całkowitego kosztu realizacji Zadania, kwota dotacji określona w § 4 pkt.3 nie może ulec zwiększeniu.
10. Zmiana całkowitego kosztu realizacji Zadania w § 4 ust.1 nie wymaga aneksowania umowy, o ile nie wpływa na wartość kosztów kwalifikowanych określonych w § 4 ust.2.

§5 – Płatność

1. Dotacja zostanie przekazana Beneficjentowi po dostarczeniu do Wojewody Świętokrzyskiego odpowiednich dokumentów finansowych wraz z wnioskiem pośrednim lub/i wnioskiem końcowym o wypłatę dotacji stanowiącym Załącznik nr 3 do niniejszej Umowy oraz ich pozytywnym zweryfikowaniu. Dotacja dotyczy wyłącznie wydatków poniesionych przez Beneficjenta w okresie kwalifikowalności tj. od2017 r. do 31.12.2017 r.
2. Wojewoda dopuszcza możliwość 1 korekty wniosku o płatność, przy czym brak korekty lub błędna korekta dokumentów skutkować będzie wyłączeniem zakwestionowanych wydatków z kosztów kwalifikowalnych Zadania. Ustala się termin złożenia korekty do 7 dni roboczych od dnia przekazania Beneficjentowi wezwania do korekty.
3. Przyznane środki finansowe zostaną przekazane na konto Beneficjenta na rachunek bankowy **Nr** w ciągu 14 dni roboczych od daty pozytywnej weryfikacji wniosku o wypłatę dotacji pod warunkiem dostępności środków w budżecie Wojewody Świętokrzyskiego.

§6 – Obowiązek zwrotu dotacji

1. Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu niewykorzystanej części dotacji w terminie nie dłuższym niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania nie później niż 15 stycznia 2018 r.

Niewykorzystane środki finansowe Beneficjent zobowiązany jest zwrócić na rachunek pomocniczy Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego prowadzony w Narodowym Banku Polskim o numerze:

89 1010 1238 0853 3913 9135 0000

2. Od kwot zwróconych po terminie określonym w ust. 1 nalicza się odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, poczynwszy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zwrotu dotacji.

W takim przypadku odsetki należy przekazać na rachunek bieżący dochodów Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego prowadzony w NBP o numerze:

59 1010 1238 0853 3922 3100 0000

3. Środki dotacji, o których mowa w § 4 ust.3 wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości, podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia w/w okoliczności.
4. Zwrotowi do budżetu państwa podlega ta część dotacji, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, nienależnie udzielona lub pobrana w nadmiernej wysokości. Odsetki od dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa nalicza się, poczynwszy od dnia:
- a) przekazania z budżetu państwa dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem,
 - b) stwierdzenia nieprawidłowego naliczenia lub nienależnego pobrania dotacji, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.)
5. Odstąpienie od Umowy przez Beneficjenta skutkuje obowiązkiem zwrotu pobranej kwoty dotacji do budżetu na rachunek Wojewody wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, naliczanymi od dnia przekazania dotacji na rachunek bankowy Beneficjenta
6. Beneficjent zobowiązuje się do zapewnienia po 2017 r. funkcjonowania miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, powstałych w wyniku realizacji Umowy, do dnia 31.12.2022 r. W przypadku, gdy zaprzestanie działalności do dnia 31.12.2022 r. kwota dotacji, o której mowa w § 1, w wysokości 1/12 za każdy miesiąc niedochowania okresu funkcjonowania, zostanie uznana za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlegać będzie zwrotowi na zasadach przewidzianych dla dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.
7. Zwrot kwoty dotacji, o której mowa w § 4 ust.3 należy potwierdzić pismem wyszczególniając w nim: numer Umowy, nazwę Umowy oraz rozbieżność dokonanej wpłaty na kwotę dotacji (wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, pobranej nienależnie lub w nadmiernej wysokości) oraz odsetek.
8. Gdy dofinansowana liczba miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 nie będzie utrzymana do dnia 31 grudnia 2022 r. zgodnie z §2 ust. 1 pkt 15, część środków, o których mowa w § 1, zostanie uznana za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlegać będzie zwrotowi na zasadach przewidzianych dla dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem.
9. W przypadku, gdy Beneficjent nie dokona zwrotu dotacji, w sytuacji kiedy była ona wymagalna, w wyznaczonym terminie, Wojewoda podejmie czynności zmierzające do odzyskania należnych środków dofinansowania zgodnie z wybraną formą zabezpieczenia niniejszej Umowy. Koszt czynności zmierzających do odzyskania nieprawidłowo wykorzystanej dotacji ponosi Beneficjent.

§7 – Kontrola realizacji Zadania

1. Beneficjent zobowiązuje się do poddania kontroli realizacji Zadania dokonywanej w miejscu jego realizacji lub w miejscu wyznaczonym przez Wojewodę Świętokrzyskiego. Kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji Zadania lub po jego realizacji w okresie monitorowania trwałości projektu. Kontrola będzie prowadzona na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej.

2. Beneficjent w celu umożliwienia przeprowadzenia kontroli udostępni pomieszczenie i sprzęt dla kontrolujących.
3. Beneficjent zobowiązuje się do dysponowania dokumentacją dotyczącą projektu i przedkładania wszelkich dokumentów dotyczących zadania oraz do umożliwienia przeprowadzenia oględzin w miejscu realizacji zadania.
4. Beneficjent zobowiązuje się do udzielania ustnie lub na piśmie, w zależności od żądania kontrolującego i w terminie przez niego określonym, wyjaśnień i informacji dotyczących realizacji zadania.

§8 – Odpowiedzialność Beneficjenta

1. Beneficjent ponosi wyłączną odpowiedzialność wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku z realizacją Zadania.
2. Beneficjent zobowiązuje się do realizacji Zadania z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i procedurami w ramach programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH plus” 2017, Moduł 1”.

§9 – Odstąpienie od Umowy

1. Umowa może być rozwiązana na mocy porozumienia stron.
2. W przypadku wystąpienia okoliczności, za które strony nie ponoszą odpowiedzialności, a które uniemożliwiają wykonanie Umowy, zostaje ona rozwiązana. Skutki finansowe i ewentualny zwrot środków finansowych strony określą w sporządzonym protokole.
3. Umowa może być rozwiązana przez Wojewodę Świętokrzyskiego ze skutkiem natychmiastowym w przypadku wykorzystywania udzielonej dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, w nadmiernej wysokości lub pobranej nienależnie. Rozwiązując Umowę Wojewoda Świętokrzyski określi kwotę dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem lub podlegającej zwrotowi w wyniku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w zdaniu pierwszym, wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, termin od którego nalicza się odsetki, termin zwrotu oraz nazwę i numer rachunku bankowego, na który należy dokonać wpłaty.
4. W przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust.2, po terminie, na który Umowa została zawarta, Wojewoda Świętokrzyski określi kwotę dotacji przypadającej do zwrotu wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, termin, od którego nalicza się odsetki, termin zwrotu oraz nazwę i numer rachunku bankowego, na który należy dokonać wpłaty.

§10 – Postanowienia końcowe

1. Wszelkie zmiany, uzupełnienia i oświadczenia składane w związku z niniejszą Umową wymagają formy pisemnej, pod rygorem nieważności.
2. W zakresie nieuregulowanym niniejszą Umową stosuje się przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks Cywilny.
3. Umowa niniejsza została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

BENEFICJENT

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

.....

.....

.....

Załączniki:

1. Oferta konkursowa.
2. Kalkulacja kosztów.
3. Wzór wniosku o wypłatę dotacji.
4. Rozliczenie zaliczki.
5. Sprawozdanie z realizacji Zadania.
6. Sprawozdanie z trwałości projektu dotyczącego utworzenia oraz zapewnienia funkcjonowania nowych miejsc opieki.
7. Załącznik nr 1 do Rozporządzenia RM z dnia 02.12.2010r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz.U. nr 238, poz. 1579).